

Američané v Praze a okolí za Květnového povstání ve fotografii a filmu

TOMÁŠ JAKL

Přítomnost amerických vojáků v Praze v průběhu povstání v květnu 1945 byla v Československu v letech 1945 až 1989 jedním z mnoha tabuizovaných témat. Důsledkem je obtížné a mnoha omyly a slepými uličkami zatížené dosavadní poznání dané problematiky v česky psané historiografii. Cílem této studie je shrnout fotografické a filmové prameny k tématu, a doplnit tím existující obraz, vytvořený na základě pramenů písemných. Nepostihuje všechny americké vojáky, kteří byli přítomni v Praze mezi 5. a 8. květnem 1945, sleduje pouze fotografie a filmové záběry, na kterých jsou v Praze a jejím okolí zachyceni.

Fotografie a filmový záznam patří do skupiny moderních obrazových pramenů. Při povrchním náhledu se může zdát, že jde o zdroje přístupné, nenáročné na interpretaci. Rozšířená je také určitá skepse vůči těmto druhům historických pramenů a názor, že fotografie důležitých událostí se vesměs nedochovaly, pokud vůbec kdy existovaly.

Tyto omyly jsou podle mého mínění zapříčiněny běžným algoritmem historikovy práce. Historik obvykle nejprve provede heuristiku, omezenou ovšem na písemné prameny. V dalších krocích si pak na základě kritiky a interpretace těchto zdrojů vytvoří vlastní představu o průběhu určitého historického děje a důležitosti jednotlivých událostí v něm. Tyto zásadní momenty chce ilustrovat obrazovými doklady, v případě historika moderních dějin obvykle fotografií, kterou pak hledá a ve většině případů nenachází. Navíc se při pátrání po kýženém obrazovém materiálu setkává se spoustou

„balastu“, tedy zachycením událostí, které považovali za důležité soudobí fotografové a autoři, jež však on sám v lepším případě pouze registruje, v horším ani nezná. Důvodem nena-lezení je nejčastěji zúžení heuristiky jen na jedinou fotografickou sbírku, dále vyhledávání fotografie jinak formulovaným popisem, než pod jakým je uložena, a až jako poslední důvod lze uvést její neexistenci – mnohdy ovšem jde pouze o absenci v inventarizovaných sbírkách. Neúspěch při hledání ilustračních snímků pak vede ke skepsi k fotografii jako pramenu vůbec. Fotografie a filmový záznam ovšem mohou při pečlivé kritice vnitřních i vnějších znaků a po konfrontaci s ostatními druhy pramenů poskytnout odpovědi na otázky, které samotné písemné prameny mnohdy ani zodpovědět nemohou.

Meyer Levin a Éric Schwab

Prvními americkými vojáky, kteří přišli do bojující Prahy, byli podle všeho

7. května 1945 válečný korespondent Meyer Levin a fotograf Éric Schwab v džípu pojmenovaném Chuck Wagon a označeném nápadnou tabulí s nápisem „PRESS“.

Oba váleční novináři se 4. a 5. května 1945 zúčastnili bitvy o hrad Itter v Rakousku.¹ Tento německý zajatecký tábor pro prominentní politické představitele dobytých států osvobodila 4. května 1945 s pomocí rakouského odboje malá skupina amerických vojáků s jedním tankem. Ráno 5. května 1945 ovšem na hrad zaútočila jednotka SS. Američany podpořili v obraně nejen osvobození vězni, mezi kterými byli například bývalí francouzští ministerští předsedové Paul Reynaud a Édouard Daladier nebo velitel varšavského povstání generál Tadeusz Bór-Komorowski, ale také vojáci Wehrmachtu pod velením majora Josepha Gangla. Odpoledne, po příjezdu amerických posil, skončil střet spojeneckým vítězstvím.²

Levin se Schwabem se poté připojili k plukovníku Creightonu Abramsovi,

- 1 LEVIN, Meyer: *In Search*. Horizon Press, New York 1950, s. 260–261. FERNANDEZ, Pierre et al.: *Éric Schwab (AFP), photographies des camps de concentration*. Agence France-Presse – Archives nationales – Musée de la Résistance nationale, 2005 (místo vydání neudáno), s. 26 (snímek Érica Schwaba AFP No. 118287, zachycující Meyera Levina v rozhovoru s Léonem Jouhauxem na hradě Itter).
- 2 HARDING, Stephen: *The Last Battle. When U.S. and German Soldiers Joined Forces in the Waning Hours of World War II in Europe*. Da Capo Press, Boston 2013.

veliteli 37. tankového praporu americké 4. obrněné divize, se kterým Levin dělal rozhovor po bitvě v Ardenách a s nímž na jaře 1945 zčásti postupoval Německem.

Na Abramsově velitelském stanovišti v jižních Čechách byli přítomni přijetí rozkazu, který americkým jednotkám na sovětskou žádost zakázal pokračovat v postupu do Prahy. Plukovník Abrams rozkaz komentoval s neskrývaným údivem a odporem, protože podle jeho mínění mohly být americké tanky do dvou hodin v Praze. Oba novináři poté odjeli do Plzně a odtud, navzdory zákazů, zamířili do Prahy. Z Prahy chtěli pokračovat do Terezína, posledního doposud neosvobozeného koncentračního tábora, kde měla být též vězněna matka Erica Schwaba. V Praze navštívili Vojenské velitelství Velké Prahy Bartoš v Bartolomějské ulici a setkali se se členem České národní rady Otakarem Machotkou. Poté je povstalečtí průvodci zavedli na frontovou linii na Václavském náměstí.

Protože cesta z Prahy do Terezína byla stále blokována Němci dobývajícími Prahu, vrátili se oba novináři do Plzně. Následující den ráno odjeli do Karlových Varů,³ odkud pokračovali do Terezína,⁴ kde Eric Schwab svou matku skutečně našel. Všichni tři se poté vrátili do Karlových Varů. So-

většší vojáci, se kterými se setkali při návratu, je považovali za uprchlé spojenecké zajatce a tuto domněnku jim Levin se Schwabem nerozmlouvali.⁵

Návštěvu Levina se Schwabem v Bartolomějské ulici zachytil v sérii fotografií Emil Fafek. Jeden anonymní snímek je zastoupen ve sbírce Jaroslava Čvančary, další anonymní snímek z Bartolomějské se nachází v Archivu hlavního města Prahy a tři snímky, věnované blíže neurčeným panem Strihavkou z Prahy 6, jsou uloženy v Národním archivu.⁶ Čtyři snímky obou novinářů a jejich vozidla na Václavském náměstí pořídil Josef Manda. Filmové záběry obou amerických válečných dopisovatelů v Bartolomějské ulici a na Václavském náměstí zachytili kameramani Filmové společnosti Aktualita. Vzhledem k přítomnosti osobního automobilu Praga Lady, označeného výrazným nápisem FILM, můžeme usuzovat na kameramany Miroslava Langa či Čeňka Zahradníčka, kteří se o tomto voze zmiňují ve svých vzpomínkách.⁷ Záběry zveřejnila Česká televize v pořadu *Hledání ztraceného času*.⁸

Velichovská mise

Největší skupina amerických vojáků, která dosáhla Prahy, byla v době ko-

lem půlnoci ze 7. na 8. května 1945 mise směřující k veliteli německé skupiny armád Střed. Německá delegace v Remeši vyjádřila 7. května (lživou) obavu, že kvůli přerušnému spojení polní maršál Ferdinand Schörner patrně nebude se svou skupinou armád respektovat ustanovení bezpodmínečné kapitulace o složení zbraní Rudé armádě a stáhne své divize na západ. Vrchní velitel spojeneckých sil v Evropě generál Dwight David Eisenhower tyto námitky odmítl s tím, že do Schörnerova štábu dopraví německého důstojníka s písemným zněním kapitulace listiny. Volba padla na plukovníka Wilhelma Meyer-Detringa, kterého britská dakota dopravila večer 7. května 1945 do Plzně. Tam jej očekával zpravodajský důstojník ze štábu amerického V. sboru podplukovník Robert E. Pratt s doprovodem, vyčleněným z roty B, 23. mechanizované jezdecké průzkumné eskadrony 16. obrněné divize, kterému velel major Carl O'Dowd.

Kolona celkem třinácti vozidel, složená z pěti obrněných automobilů M8 Greyhound, čtyř vyzbrojených průzkumných džípů, tzv. peepů, sanitky Dodge WC-54 a tři osobních automobilů Opel Kadett, Opel Admiral a Jawa 700, vyjela z Plzně v 9 hodin večer a půl hodiny před půlnocí dorazila do Prahy. Zde navštívila českosloven-

3 LEVIN, Meyer: *In Search*, s. 261–263; MAREK, Jindřich: *Šeřtkový sólokapr. Příběhy spojeneckých novinářů a vojáků z května 1945*. Svět křídél, Cheb 2002, s. 109–112; MACHOTKA, Otakar: Česká národní rada za revoluce. In: TÝŽ (ed.): *Pražské povstání 1945*. Rada svobodného Československa, Washington 1965, s. 42.

4 George E. Berkley a Pierre Fernandez a kol. udávají datum Levinovy návštěvy v Terezíně 10. května 1945. Ovšem z kontextu Levinových pamětí vyplývá, že se tak stalo 8. května 1945, ještě před vstupem příměří ve druhé světové válce v platnost. BERKLEY, George E.: *Hitler's Gift. The Story of Theresienstadt*. Branden Books, Boston 1993, s. 249; FERNANDEZ, Pierre et al.: *Eric Schwab (AFP), photographies des camps de concentration*, s. 31.

5 LEVIN, Meyer: *In Search*, s. 263–273.

6 *Národní archiv*, f. Druhá světová válka, sign. 08/1/66, 08/1/70 a 08/1/71.

7 Miroslav Lang s odstupem dvaceti let mylně označoval vozidlo Aktuality jako „Pragu baby“. Vzhledem k tomu, že typy Praga Lady a Praga Baby si jsou velice podobné a osobní automobil s nápisem FILM je v Praze v roce 1945 z fotografií z povstání i z poválečného období znám pouze jeden, můžeme vozidlo ztotožnit. Podobně byl Otakar Machotka s dvacetiletým odstupem přesvědčen o tom, že Levin se Schwabem přijeli do Bartolomějské na motocyklu s přívěsným vozíkem, což je dopravní prostředek v americké armádě zcela výjimečný, naproti tomu z protektorátní každodennosti Machotkovi důvěrně známý. MĚŠTAN, Vojtěch (ed.): Jak jsme točili revoluci. *Kino*, 1965, roč. 20, č. 9, s. 3–7; TAUSIG, Pavel: Kameraman povstání českého lidu. *Květy*, 1980, roč. 30, č. 18, s. 39. Obecný přehled podává ŠRAJER, Martin: Pražské povstání ve filmu. *Filmový přehled*, 3. 5. 2016 – viz <https://www.filmovyprehled.cz/cs/revue/detail/prazske-povstani-ve-filmu> (citováno k 22. 1. 2020).

8 *Hledání ztraceného času*, díl Květen 1945 (2.) (premiéra 12. 5. 2002 na ČT1).

ské velitelství Bartoš v Bartolomějské ulici. Odtud pokračovala přes náměstí Republiky na Poříčí, kde překročila frontovou linii. Po jednání na německém velitelství v Hindenburgových (Žižkových) kasárnách v Karlíně podplukovník Pratt s plukovníkem Meyer-Dtringem zjistili, že maršál Schörner se nalézá v lázeňské obci Velichovky. Dopoledne 8. května dosáhla kolona přes Hradec Králové svého cíle a plukovník Meyer-Dtring předal polnímu maršálu Schörnerovi písemné rozkazy ke kapitulaci od Dönitzovy vlády.

Poté se kolona vydala opět přes Hradec Králové na zpáteční cestu. V Českém Brodě zachránila před postřílením šedesát povstalců, zajatých krátce předtím Němci ve střetu u liblického vysílače. Prahu minula velkým obloukem ze severu a 9. května ve 4 hodiny ráno dorazila zpět do Plzně. Dvě vozidla, která se zdržela, se ve Velichovkách od kolony oddělila a jejich osádky našly útočiště u povstalců v nedaleké Ostroměři. Tito opozdilci se do Plzně vrátili 12. května, kdy již od německých vojsk nehrozilo nebezpečí.⁹

Cestu mise dokumentovala skupina amerických válečných fotografů a kameramanů. Přestože Prahou projížděla mise v noci, je známo

pět fotografií, které pomocí blesku pořídil poručík Benjamin Benetsky ze 165th Signal Photo Company.¹⁰ Originály jeho snímků jsou uloženy v americkém Národním archivu (National Archives – NARA). U jednoho je známa signatura, jeden je znám pouze z kopií, jež v 90. letech ve dvou rozdílných ořezech poskytlo různým institucím v Československu americké velvyslanectví,¹¹ a tři další jsou známy jen z reprodukcí v tištěné kronice amerického V. sboru z roku 1945.¹² Filmové záběry z dalšího průběhu mise vznikly až za denního světla, a tedy mimo Prahu.¹³ Dva snímky vozidel mise při jejím návratu odpoledne 8. května 1945 pořídil dnes neznámý český fotograf v Brandýse nad Labem.

Zborovská ulice

Emil Fafek je také autorem snímků amerického obrněného automobilu M8 Greyhound, obklopeného českými civilisty, mezi nimiž je značné množství dětí, ve Zborovské ulici před domy č. 4 a 6. Tyto snímky bývají datovány do 7. května 1945.¹⁴ Vzhledem k absenci byť jediného ozbrojeného povstalice na snímku, zmíněnému značnému počtu dětí a celkově poklidnému charakteru

shromážděného davu jde však spíše o poválečné záběry a do tohoto výběru jsme je nezařadili.

Hořelice

V Hořelicích (dnes součást Rudné) byl vyfotografován osobní automobil Opel Kadett s od ruky namalovanou bílou hvězdou na dveřích. Má jít o jeden ze tří vozů amerických parlamentářů, které v pondělí 7. května 1945 projely Hořelicemi na Prahu.¹⁵ Po srovnání s dochovanými fotografiemi velichovské mise můžeme vyloučit, že by se jednalo o některé z jejich vozidel. Také hvězda namalovaná na kořistním vozidle s ponechanou původní německou kamufláží je pro vozidla americké armády zcela netypická. Na snímku též není zřetelný stejnokroj osádky automobilu. Je proto velmi pravděpodobné, že se jedná o vozidlo českých povstalců či vlasovců, které jeho noví uživatelé opatřili ručně namalovaným mezispojencským znakem. Z tohoto důvodu jsme ani tento snímek do prezentovaného výběru nezařadili.

Beroun, 16. obrněná divize

Z bojových jednotek americké armády se Praze nejvíce přiblížila hlídka

- 9 U. S. Army, *V Corps - Operations in the ETO 6 January 42 - 9 May 45*. Nakladatel neuveden [Plzeň 1945], s. 454-456; MAREK, Jindřich: *Šeřítkový sólokapr*, s. 88-102 a 250-260; ŽÁČEK, Pavel: Meyer-Dtringova mise do štábu Heeresgruppe „Mitte“. *Historie a vojenství*, 2005, roč. 54, č. 4, s. 95-98; KOKOŠKA, Stanislav: *Praha v květnu 1945. Historie jednoho povstání*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2005. Svěbytnou uměleckou interpretaci vzpomínek jednoho z účastníků mise, které ovšem osvětlují mnoho detailů této operace, přinesl GUIBERT, Emmanuel: *Alanova válka*. Díl II. Meander, Praha 2010.
- 10 Z fotografických a filmových jednotek americké armády operovaly v Čechách 165th Signal Photo Company, přidělená americké 1. armádě, a 166th Signal Photo Company, přidělená americké 3. armádě. Navzdory administrativnímu převedení V. sboru v severozápadních Čechách od 1. ke 3. armádě na počátku května 1945 zůstaly u sboru i nadále přidělené štáby fotografů a filmařů ze 165th Signal Photo Company. K organizaci fotografické služby americké armády za 2. světové války viz LICHBERG, Robert L. - QUADOW, Jacqueline: *Combat Photography*. Signal Corps Historical Section, Special Activities Branch, Office of the Chief Signal Officer, Washington 1945.
- 11 Srov. ROUČKA, Zdeněk: *Skončeno a podepsáno. Drama Pražského povstání*. ZR & T, Plzeň 2003, nestránkováno, snímek s popiskou 8. květen 1945. *Pražané se po půlnoci* [...]; MAREK, Jindřich: *Šeřítkový sólokapr*, s. 205 nahoře.
- 12 U. S. Army, *V Corps - Operations in the ETO 6 January 42 - 9 May 45*, s. 454 a 456.
- 13 *Hledání ztraceného času*, díl Co viděly americké kamery v Čechách 10 (premiéra 6. 2. 2011 na ČT2) - viz <https://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/211522161510003-co-videly-americke-kamery-v-cechach-10/> (citováno k 22. 1. 2020).
- 14 MAREK, Jindřich: *Šeřítkový sólokapr*, s. 208 dole; ROUČKA, Zdeněk: *Skončeno a podepsáno*, nestránkováno, snímek s popiskou *Velent Rudé armády odmítlo 5. května záměr Američanů* [...], který je chybně lokalizován do Bartolomějské ulice.
- 15 JINDRA, Martin: *Stopy vítězů a poražených. Rudná v posledních dnech 2. světové války. Paměť a dějiny*, 2013, roč. 7, č. 2, s. 120-125, foto na s. 124.

pravděpodobně sedmi obrněných vozidel z 26. tankového praporu 16. obrněné divize, složená z tanků Sherman a polopásových obrněných transportérů M3A1 Half-Track, která 8. května 1945 dosáhla Berouna. Zmínka o „sedmi amerických tankách“, které 8. května v 11.35 hodin projely Královým Dvorem ku Praze, se již v literatuře objevila.¹⁶ Existovaly nicméně pochybnosti, zda nešlo o chybně datovanou záměnu s vozidly velichovské mise, případně o jaký typ vozidel se ve skutečnosti jednalo. V písemných pramenech jsou jako „tanky“ velmi často označovány i obrněné transportéry či obrněné automobily.

Na silnici Plzeň–Praha ve dnech 7. až 9. května natáčely dva americké filmové štáby. Jeden, patrně armádní, se doposud nepodařilo identifikovat. Na svých klapkách uvádí zkratku „Pro #186“ a jeho džíp nesl jméno „Helen H.“ Druhý štáb patřil letectvu, respektive jeho jednotce 4th Combat Camera Unit, přidělené 9. letecké armádě. Kameramanem tohoto štábu byl kapitán Oren William Haglund. Oba štáby natáčely většinou současně na stejných místech. Jejich hrubý

filmový materiál je uložen v NARA a zpřístupněn na stránkách Muzea holocaustu ve Washingtonu.¹⁷ Zachycuje vítání amerických jednotek v Plzni 7. května 1945 a příjezd Československého kombinovaného oddílu do města týž den. Dále jsou zaznamenána místa soustředění německých zajatců a civilních uprchlíků u Ejpovic a eskortování zajatých Němců českými povstanci do americké zóny v Mýtě.

Osmého května oba štáby doprovázely výše zmíněnou hlídku amerických tanků a obrněných transportérů do Králova Dvora a Berouna a natočily ustupující vojáky 1. divize Ruské osvobozené armády (ROA) mezi Královým Dvorem a Berounem, na východním předmostí mostu přes Berounku v Berouně a u Vráže, a také oběti střetu u Vráže. Zejména záběry od Vráže si zaslouží v budoucnosti hlubší analýzu, protože v rozporu s obecně tradovaným popisem průběhu masakru v lokalitě U Zabitého, podle něž měli být oběťmi pouze němečtí civilisté z Loděnice a který nezmiňuje přítomnost Američanů, zachycují záběry amerických kameramanů zejména mrtvé a raněné

německé vojáky. Devátého května pak oba štáby natáčely v Rokycanech a okolí příjezd jednotek bojové skupiny 2. pluku tankových granátníků SS „Der Führer“ do amerického zajetí.¹⁸

Beroun, skupina OSS Charlese Kateka

V Berouně se 8. května 1945 ubytoval také „City Team: Prague“ československé sekce OSS (Office of Strategic Services, Úřad pro strategické služby) pod velením majora Charlese Kateka, který přijel z Plzně. Dalšími jeho členy byli kapitán Blahoslav Hrubý a major Otto Jakeš. Týž den se k nim připojili vojáci Josef Pešek, Karel Hofman a Miroslav Pajer a pravděpodobně i kapitán Dowell, kteří přijeli z Karlových Varů.¹⁹ Tým měl, kromě jiného, v součinnosti s československou a Rudou armádou napomáhat repatriaci spojeneckých zajatců a pátrat po hrobech spojeneckých vojáků či po nacistických válečných zločincích. Dnes neznámý fotograf zachytil příslušníky skupiny 11. května 1945 při setkání se sovětskými vojáky před domy č. 834/12, 836/14 a 860/11 v Nerudově ulici v Berouně.

16 MAREK, Jindřich: *Ukradený Jeep. Historická reportáž o velké loterii o Prahu v květnu 1945*. Melantrich, Praha 1995, s. 53.

17 United States Holocaust Memorial Museum, *Liberated Czechoslovakia: American troops greeted by joyful crowd*. Film, Accession Number 2004.724.1, RG Number RG-60.4106, Film ID 2735 - viz <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn1003536>; tamtéž, *Liberated Czechoslovakia; wounded and dead Germans; POWs*. Film, Accession Number 2005.486.1, RG Number RG-60.4380, Film ID 2799 - viz <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn1003844>; tamtéž, *Surrendered German soldiers; DPs; Liberation in Prague and Pilsen*. Film, Accession Number 2000.620.1, RG Number RG-60.2388, Film ID 2260 - viz <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn1002545> a tamtéž, *Surrendering German troops*. Film, Accession Number 2000.620.1, RG Number RG-60.2390, Film ID 2260 - viz <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn1002547> (vše citováno k 22. 1. 2020).

18 Za pomoc při analýze nesestříhaného filmového materiálu, zejména při lokalizaci pořízených záběrů, děkuji kolegům Karlu Rožánkovi a Petru Prouzovi, a také dalším pracovníkům České televize, kteří se podíleli na přípravě reportáže Karla Rožánka *Američtí váleční kameramani v Československu*, vysílané v pořadu *Události* (premiéra 5. 10. 2019 na ČT1) - viz <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/219411000101005/obsah/724530-americti-valecni-kameramani-v-ceskoslovensku> (citováno k 22. 1. 2020).

19 ŠOLC, Jiří: *Bylo málo mužů*. Merkur, Praha 1991, s. 256–258, 336 a 339; ŽÁČEK, Pavel: OSS a pražské povstání. *Národní osvobození*, 2001, č. 10, s. 8; MAREK, Jindřich: *Šeříkový sólokapr*, s. 289–291.

Americký židovský spisovatel **Meyer Levin** (1905–1981) pracoval po vstupu USA do druhé světové války pro Úřad válečných informací (Office of War Information). Od roku 1943 v Evropě dokumentoval osud Židů a jejich boj proti nacismu. Po vylodění v Normandii sloužil ve Francii v Oddělení psychologické války Vrchního velitelství spojeneckých expedičních sil (Psychological Warfare Division Supreme Headquarter Allied Expeditionary Force). Jako válečný dopisovatel Jewish Telegraphic Agency se účastnil bitvy v Ardenách a doprovázel americké vojáky při osvobození nacistických koncentračních táborů Dachau a Buchenwald. Své válečné zkušenosti publikoval v autobiografii *In Search* (1949), kterou nadepsal *kniha o tom, co znamená být Židem*. Angažoval se také v popularizaci *Deníku Anne Frankové*.

Francouzský fotograf a novinář **Éric Schwab** (1910–1977) byl v roce 1939 mobilizován a v následujícím roce zajat u Dunkerque. Z německého zajateckého tábora uprchl a účastnil se odboje. V letech 1944 až 1945 působil jako fotograf agentury Agence France-Press akreditovaný u americké 9. letecké armády. Mezi prvními západními zpravodaji dokumentoval hrůzy nacistických koncentračních táborů Ohrdruf, Buchenwald, Thekla a Dachau. Motivaci k tomu měl i osobní: hledal svou matku, deportovanou v roce 1943 kvůli židovskému původu. Po válce pracoval pro UNESCO, Světovou zdravotnickou organizaci (WHO) a další mezinárodní organizace.

1.

2.

3.

4.

5.

1. Spisovatel a válečný korespondent Meyer Levin v Bartolomějské ulici 7. května 1945 odpoledne 2. Fotograf a fotožurnalista Éric Schwab v Bartolomějské ulici 7. května 1945 odpoledne 3. Místopředseda České národní rady Otakar Machotka v rozhovoru s Meyerem Levinem před domem č. 4 v Bartolomějské ulici 4. Meyer Levin a Otakar Machotka 5. Meyer Levin v rozhovoru s neidentifikovaným československým podplukovníkem

Foto: archiv Jaroslava Čvančary; Emil Fafek via Jindřich Marek

Američané v Praze a okolí za Květnového povstání ve fotografii a filmu

6. Fotograf Emil Fafek pořídil tento a několik dalších záběrů z kapoty Levinova a Schwabova džípu 7. Čelní pohled na Levinův a Schwabův džíp 8. ěric Schwab v Bartolomějské ulici před velitelstvím Bartoš. Vlevo Praga Lady Filmové společnosti Aktualita.

Foto: Emil Fafek via Jindřich Marek; Národní archiv, fond Druhá světová válka, o8/1/66

9. Společná fotografie před domem v Bartolomějské ulici č. 4. Meyer Levin zcela vpravo 10. Záběr na Levinův a Schwabův džíp v Bartolomějské ulici, pořizovaný kameramanem Filmové společnosti Aktualita 11. Záběr Filmové společnosti Aktualita z odjezdu Levina a Schwaba z Bartolomějské ulice na Václavské náměstí

Foto: Archiv hl. m. Prahy, sbírka Okupace a Pražské povstání, k. 11, složka 47; repro: Hledání ztraceného času

12.

13.

14.

15.

12. Praga Lady Filmové společnosti Aktualita s Levinovým a Schwabovým džípem na Václavském náměstí před domy č. 18 (vlevo) a 16 (uprostřed) 13. Meyer Levin (vpravo) a Eric Schwab s patrně anglicky hovořící průvodkyní 7. května 1945 večer na Václavském náměstí před domem č. 19 14. Meyer Levin s průvodkyní na Václavském náměstí před domem č. 17. Levin má na levém rukávu nášivku dopisovatele listu Stars and Stripes. 15. Eric Schwab na Václavském náměstí před domem č. 15

Foto: Josef Manda via Jakub Pokorný

16.

17.

16. Pražané vítají americké vojáky velichovské mise v noci ze 7. na 8. května 1945 17. Pražští povstalci na snímku pořízeném účastníkem velichovské mise v noci ze 7. na 8. května 1945 Foto: NARA via VHÚ, 385/15/91; repro: U. S. Army, V Corps - Operations in the ETO, s. 454

Američané v Praze a okolí za Květnového povstání ve fotografii a filmu

18.

19.

18. Americký člen velichovské mise se v noci ze 7. na 8. května 1945 v Praze zdraví s československým nadporučíkem **19.** Řidič obrněného automobilu M8 Greyhound s registračním číslem USA 6040014 velichovské mise, technik 5. stupně Michael P. Guntick, se zdraví s Pražany v noci ze 7. na 8. května 1945. Vlevo radista, technik 4. stupně Sydney Kulick, ve věži nahoře vlevo seržant John R. Marker a vpravo vojín Alan I. Cope Jr., oba stěží rozeznatelní kvůli špatné kvalitě snímku.
Repro: U. S. Army, V Corps - Operations in the ETO, s. 456

20.

21.

20. První hodiny úterý 8. května 1945 v Praze. Velichovská mise překročila frontovou linii na německou stranu. Vlevo tlumočnick poručík Otto Verber a plukovník Meyer-Detring, zcela vpravo podplukovník Robert E. Pratt. Druhý zprava je podle kontextu pravděpodobně velitel německé bojové skupiny, která postupovala do centra Prahy Karlínem. Za ním stojí patrně některý z jeho podřízených. **21.** Mapa trasy velichovské mise v tištěné kronice amerického V. sboru

Foto: Lt. Benjamin Benetsky / NARA, 111-SC-231813; repro: U. S. Army, V Corps - Operations in the ETO, s. 455

22.

23.

22. Dva obrněné automobily M8 Greyhound a jeden z džípů velichovské mise na křižovatce ulic Zápšká a Královická v Brandýse nad Labem odpoledne 8. května 1945 **23.** Projíždějící Američané přilákali pozornost brandýských povstalců a dalších občanů. Vpravo sanitka Dodge WC-54, vlevo další z greyhoundů.
Foto: Oblastní muzeum Praha-východ, Muzeum Brandýs nad Labem, F404/65 a F446/65

24.

25.

24. Tank M4 Sherman projíždějící Plzeňskou ulicí v Králově Dvoře 8. května 1945. Vpravo, se dvěma štíty, domy č. 137 a 390. 25. Polopásový obrněný transportér M3A1 Half-Track s označením 26. tankového praporu míjí na Plzeňské ulici v Berouně, východně od křižovatky s ulicí Koněpruskou, nákladní automobil s přívěsem naložený vlasovci. Uprostřed, s arkýřem, dům č. 806/72. Vlevo v pozadí další tank Sherman. Foto: United States Holocaust Memorial Museum, RG-60.4106

26.

27.

26. Střední tank Sherman na křižovatce ulic Plzeňská a Na Tržišti v Berouně 8. května 1945 27. Džíp pravděpodobně amerických válečných kameramanů na východním konci mostu přes Berounku v Berouně při průchodu jednotek 1. divize ROA/VS KONR 8. května 1945. Může však jít též o předsunutou hlídku americké 16. obrněné divize. Foto: United States Holocaust Memorial Museum, RG-60.4106

28.

29.

28. Skupina OSS Charlese Kateka, složená z Čechoameričanů, se svým džípem „NAZDAR“ v Nerudově ulici v Berouně 29. Společná fotografie týmu OSS, rudoarmějců a berounských občanů před domy č. 834/12, 836/14 a 860/11 v Nerudově ulici v Berouně 11. května 1945

Foto: archiv autora